

De BEA: toevoeging waardoor bomen gespaard kunnen worden

Jan Bouke Sijtsma en Bernhard Flier vertellen over boomeffectanalyse

Bouwwerkzaamheden worden elke dag uitgevoerd, zelfs tijdens de coronacrisis. Bestaande bomen kunnen door die werkzaamheden nog weleens in de problemen komen. Door verwonding, bodemverdichting of het tijdelijk verlagen van het grondwaterpeil kan de conditie van bomen verslechteren of ze worden instabiel, waardoor ze niet gehandhaafd kunnen worden, terwijl dit misschien wel de bedoeling was. Een boomeffectanalyse (BEA) kan uitkomst bieden. Maar heeft zo'n analyse ook echt toegevoegde waarde? De redactie van Boomzorg legt deze vraag voor aan enkele adviesbureaus.

Auteur: Sjoerd Rispens

Onderzoek

Boom KCB uit het Friese Nijeberkoop is een ingenieursbureau dat regelmatig BEA's maakt. 'Als wij voor een opdrachtgever een BEA moeten maken, krijgen we van tevoren de benodigde stukken aangeleverd', zegt Jan-Bouke Sijtsma. 'Vervolgens gaan wij dan op locatie onderzoek doen en kijken we waar de mogelijke pijnpunten en verbeterpunten zitten. Na uitwerking van de verzamelde gegevens rolt daar een analyse uit. Er zijn richtlijnen waar we ons bij zo'n analyse aan moeten houden.'

5 min. leestijd

Toegevoegde waarde

‘Het is bij een BEA belangrijk dat er zo vroeg mogelijk, liefst in de ontwerpfase, een boomtechnisch adviseur betrokken wordt bij het project. Dan is er aan de voorkant veel winst voor bomen te halen’, zegt Sijtsma. ‘Als een project al in gang is gezet en de analyse wordt dan pas uitgevoerd, wordt het lastiger om dingen aan te passen.’

Heeft een BEA toegevoegde waarde? ‘Ja, dankzij BEA's zijn veel bomen gespaard gebleven’, zegt Sijtsma. ‘In sommige gevallen kun je je wel afvragen of een complete BEA zinvol is. Bijvoorbeeld bij onderhoud aan kabels en leidingen. Alternatieven zijn dan vaak niet mogelijk. In deze gevallen kan ervoor gekozen worden om de planvorming te beperken tot een boombeschermingsplan (BBP), waarin de benodigde boombeschermende maatregelen beschreven staan om de bomen te behouden. Maar over het algemeen is de BEA absoluut van toegevoegde waarde’, verzekert Sijtsma.

In een la

Staat de prijs van een BEA ook in verhouding tot het resultaat? ‘Dit hangt af van de uitvoering en het toezicht hierop’, zegt Sijtsma. ‘Als de BEA na vergunningverlening in een la verdwijnt, gaat het wel eens mis. Als er wel gewerkt wordt op basis van de advisering van de BEA, zodat er bomen gespaard blijven, zijn de kosten van een BEA snel terugverdiend.’

Aanpassingen

Bij een project kunnen altijd onvoorziene omstandigheden optreden, ook met een goede BEA. Komen er nog vaak problemen naar voren nadat de BEA is uitgevoerd? ‘Ja, dat kan’, zegt Sijtsma. ‘Tijdens de uitvoering worden de plannen nogal eens gewijzigd. Van belang is dat deze aanpassingen dan weer getoetst worden door een bomendeskundige. Dan kan er een aanvulling op de BEA of BBP gemaakt worden. Regelmatig overleg met een bomendeskundige tijdens de uitvoer is heel belangrijk. Je kunt nu eenmaal niet altijd alles weten. Zoals in zoveel sectoren, gaat er weleens wat mis en heb je een foutenmarge. Het gebeurt, maar zeker niet met regelmaat.’

Gemeentelijk beleid

Boom KCB maakt al jaren dergelijke analyses. ‘Ik doe dat zelf zeker sinds 2010 met enige regelmaat’, zegt Sijtsma. ‘In het begin aan de hand van het format van de Bomenstichting. Vorig jaar hebben CROW en de Bomenstichting een nieuwe richtlijn gemaakt. Uit deze richtlijn gebruiken we de relevante onderdelen en die vullen we waar nodig aan’, zegt Sijtsma. ‘We doen dit niet dagelijks, maar wel met enige regelmaat. Gemeenten eisen vaak ook dat er eerst een analyse wordt uitgevoerd; dat is opgenomen in het gemeentelijk beleid. Als ik om mee heen kijk, zie ik dat er veel analyses gemaakt worden.’

BOOMEFFECTANALYSE

Dynamisch

‘Wij werken dagelijks met BEA's’, vertelt eigenaar Bernhard Flier van boomtechnisch onderzoeks- en adviesbureau Tree-O-Logic uit Harskamp. ‘Wij hebben daar 1,5 fte op zitten. Wij werken al sinds het begin van het bedrijf met BEA's; dat is nu zo'n twaalfenhalf jaar. Ik werk er zelf nu niet meer aan mee, maar hiervoor heb ik het wel gedaan. Iedere analyse is anders. Elke BEA heeft een andere context en complexiteit. Dat maakt het dynamisch. Ik vond het altijd heel leuk om ermee bezig te zijn, maar dat geldt ook voor mijn huidige taak.’

Boombehoud

Flier onderstreept de voordelen die een BEA heeft en noemt daarnaast nog andere positieve punten. ‘Een analyse kan ook duurzame effecten hebben’, legt hij uit. ‘We zijn in Nederland steeds meer bezig om de circulaire economie vorm te geven. Daar kun je de BEA ook bij betrekken. In plaats van een boom te verwijderen, kun je ook onderzoeken of de boom verplant kan worden. Dan komt er ook een stukje boombehoud bij kijken.’

Geen hype

‘Ik vind de boomeffectanalyse absoluut van toegevoegde waarde’, zegt Flier. ‘De analyse geeft antwoord op een heel belangrijke vraag: is het project dat uitgevoerd moet worden praktisch realiseerbaar? Je adviseert de projectleider ook over de handhaving en toepassing van klimaatadaptieve bomen. De analyse geeft inzicht en voegt veel toe aan het groen. De analyse bestaat al heel lang en wordt veel toegepast. Ik heb nooit het idee gehad dat het een hype was’, antwoordt Flier desgevraagd. ‘Het past bij de waarde van de grond. Een hype, dat is vaak een bepaalde periode in de geschiedenis. Ik kan me bij de BEA niet zo'n periode herinneren.’

Niet moeilijk doen

‘De prijs van een BEA staat procentueel gezien zeker in verhouding tot wat je ervoor terugkrijgt’, vindt Flier. ‘Bij een groter project moet je misschien wel iets meer betalen. Maar over de prijs hoeven we niet zo moeilijk te doen, vind ik. En

Als ik om mee heen kijk, zie ik dat er veel analyses gemaakt worden

als je een goed doordachte BEA hebt, zal de prijs niet hoger worden.'

Ad hoc

'Het is wel heel belangrijk dat je zo vroeg mogelijk bij een project betrokken wordt', herhaalt Flier de woorden van Sijsma. 'Het toezicht moet namelijk goed in elkaar zitten. Ik maak nog wel eens mee dat een analyse ad hoc wordt gemaakt, zo van: dat doen we er ook nog snel even bij. Als je daar niet goed op let, kan de BEA en tegelijkertijd ook het project zelf een eigen leven gaan leiden. Dan is de kans groot dat een project stil komt te liggen omdat het werk niet uitgevoerd kan worden. Het ligt nu vast in gemeentelijk beleid dat er een analyse moet zijn. Gemeenten zijn daar ook wat bewuster mee bezig dan

Het succes hangt dus af van een goede voorbereiding

vroeger, merk ik. Maar ik zie alsnog vaak gebeuren dat projectontwikkelaars bij de uitvoering het gemeentelijk beleid tegenkomen. Dan staan ze al klaar om te beginnen zonder BEA, maar had die allang uitgevoerd moeten zijn. Ik schroom dan niet om mensen daaraan te herinneren.'

Gezond verstand

'Onvoorziene problemen kunnen er zijn', geeft Flier toe. 'Dat zie je vaak bij het onderzoek naar de wortels. Dat wordt altijd steekproefsgewijs uitgevoerd. Je bekijkt de worteldikte van drie bomen en daar komt een gemiddelde uit. Maar het kan altijd gebeuren dat je een boom tegenkomt die veel dikkere wortels heeft dan de rest. Daar moet je dan ter plekke een oplossing voor verzinnen. Gaan we die snijden, of laten we het open liggen? Daar komt ook een stukje gezond verstand bij kijken. Als jij drie bomen onderzoekt en je komt meerdere verschillen tegen, dan kun je wel bedenken dat er nog meer verschillen kunnen zijn. Het succes hangt dus af van een goede voorbereiding. Dat geldt voor veel dingen, ook voor een BEA.'

Meer smaken

Flier heeft de BEA door de jaren heen zien veranderen, maar geeft aan dat het doel altijd hetzelfde is gebleven. 'Vroeger was een BEA niet veel meer dan een onderzoeksvraag. Toen kwam het Handboek voor Bomen. Daarbij werd meer gekeken welke eisen er waren. Later kwam daar de methode van de Bomenstichting en CROW bij. Je kunt een BEA nu dus via twee smaken uitvoeren. In mijn ervaring wordt het Handboek voor Bomen meer gebruikt, maar wij kunnen met beide uit de voeten.'

'Je moet bij de analyse wel oppassen dat je die goed leesbaar houdt', zegt Flier. 'Er zijn partijen bij betrokken die niet altijd de benodigde kennis hebben om bepaalde termen te begrijpen,

BOOMEFFECTANALYSE

omdat ze niet "in het wereldje" zitten. Maak de BEA nooit te ingewikkeld; er zou bijvoorbeeld een beknopte samenvatting bij kunnen. Anders ben ik bang dat mensen snel afhaken. Het is altijd het makkelijkste als iedereen dezelfde taal spreekt. Houd het leesbaar, zodat iedereen het kan lezen.'

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/33463/de-bea-toevoeging-waardoor-bomen-gespaard-kunnen-worden

Bernhard Flier

Boomtechnisch onderzoeken- en adviesbureau Tree-O-Logic

'Het is bij een BEA belangrijk dat er zo vroeg mogelijk, liefst in de ontwerpfase, een boomtechnisch adviseur betrokken wordt bij het project'

Jan-Bouke Sijsma

Boom KCB